

Twee vreemde broedgevallen bij de Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*

Tijdens het inventariseren van een populatie Bruine Kiekendieven in de Lauwersmeer trof ik in 1994 twee bijzondere broedgevallen aan. Het eerste geval betrof een nest dat op 10 mei zes eieren bevatte. Deze werden gemerkt en gemeten. Bij een volgend bezoek op 31 mei werden vijf eieren en één jong aangetroffen. In één van de eieren bevond zich een groot gat, maar er was geen jong te zien (mogelijk onbevrukt). Op 6 juni vond ik tot mijn grote verbazing op het nest twee jongen en zes eieren. Het ei met het gat was verdwenen en er lagen drie nieuwe eieren in. Deze drie waren kleiner dan de eerste zes (tabel 1). Omdat de variatie in eimaten binnen individuen gewoonlijk kleiner is dan tussen individuen (Williams *et al.* 1993), betrof het hier waarschijnlijk één andere vrouw. Er zijn echter bij dit nest nooit verschillende vrouwen waargenomen. Broedparasitisme is in de vogelwereld niet ongewoon (Sealy *et al.* 1995), maar dat eenzelfde individu binnen een week drie maal als gastvrouw fungeerde, is wel bijzonder.

Het tweede geval had betrekking op een nest in het zuiden van de Lauwersmeer (Blikplaat). Dit nest werd gepredeerd. Het mannetje paarde vervolgens met een derde kalenderjaars vrouwtje (gekleurmerkt als nestjong). Op 18 mei werd het nieuwe nest op korte afstand van het gepredeerde nest gevonden. Er lagen twee eieren in, waarvan de maten resp. 48.0x36.4 mm en 42.8x29.6 mm waren. Het tweede ei was vers gelegd en woog 20 g. Negen dagen later werd het nest opnieuw bezocht; het kleine ei was verdwenen en er was een derde ei bij gelegd. Dit laatste ei was ook vrij klein (46.8x32.4 mm) en bleek bij een latere controle onbevrukt. Dit is vaak het geval bij dwerg-eieren (Crick 1995). Over het algemeen leggen jonge vrouwtjes kleinere eieren dan oudere individuen (Flint *et al.* 1992). Dit leek ook in de Lau-

wersmeer het geval te zijn. Van drie andere vrouwtjes in hun derde kalenderjaar (ook als nestjong gekleurmerkt) werden eveneens de eimaten bepaald. Het ging hier om een 6-, 5- en 4-legsel. De gemiddelde eimaten waren 50.9x37.6 mm. De gemiddelde lengte ($\pm$ standaardafwijking) in een steekproef uit de populatie in 1993 en 1994 ($N=234$ eieren) was 49.1 ± 1.7 mm (spreiding 42.8-52.9 mm), de gemiddelde breedte 38.0 ± 1.3 mm (spreiding 29.6-40.5 mm). In vergelijking met andere populaties (Glutz von Blotzheim *et al.* 1971, Witkowski 1989) blijkt ons gemiddelde niet veel af te wijken. De hier vermelde kleine eieren waren overigens niet klein genoeg om ze als echte dwergeieren te beschouwen. In dat geval zouden ze 75% of minder van de grootte van de overige eieren binnen het legsel moeten zijn geweest (Crick 1995).

Summary *Two anomalous broods of the Marsh Harrier, Circus aeruginosus*

In the course of a census of Marsh Harrier nests in Lauwersmeer, northern Netherlands, in 1994, aberrant situations were found in two nests. First, three eggs were added to a clutch of six at the time that the first young of the original clutch had hatched. Since all three additional eggs were consistently smaller than eggs of the original clutch (Tab. 1), it is presumed that the additional eggs were laid by one single different female. In the second case, a third calendar year female laid three eggs, two of which were considerably smaller (viz., 42.8x29.6 and 46.8x32.4 mm) than average egg-size in the Lauwersmeer-population (49.1x38.0 mm, $N=234$).

Literatuur

- CRICK H. Q. P. 1995. The strange case of the Whistling Oofoo. What are runt eggs? *Brit. Birds* 88: 169-180.
- GLUTZ VON BLOTZHEIM U. N., BAUER K. M. & BEZZEL E. 1971. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*, Band 4. Akademische Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main.
- FLINT P. L. & SEDINGER J. S. 1992. Reproductive implications of egg-size variation in the Black Brent. *Auk* 109: 896-903.
- SEALY S. G., NEUDORF D. L. & HILL D. P. 1995. Rapid laying by Brown-headed Cowbirds *Molothrus ater* and other parasitic birds. *Ibis* 137: 76-84.
- WILLIAMS T. D., LANK D. B., COOKE F. & ROCKWELL R. F. 1993. Fitness consequences of egg-size variation in the Lesser Snow Goose. *Oecologia* 96: 331-338.
- WITKOWSKI J. 1989. Breeding biology and ecology of the marsh harrier *Circus aeruginosus* in the Barycz valley, Poland. *Acta Orn.* 25: 223-320.

B. J. Riedstra, Poelestraat 38b5, 9712 KB Groningen, Vakgroep Gedragsbiologie Rijksuniversiteit Groningen, Kerklaan 30, 9750 AA Haren

Tabel 1. Eimaten (lengte x breedte in mm) van zes originele en drie toegevoegde (na het uitkomen van het eerste jong) eieren in het nest van een Bruine Kiekendief in de Lauwersmeer. *Egg dimensions (length x width in mm) of six original and three additional eggs (laid after the first young had hatched) in a single nest of a Marsh Harrier, Lauwersmeer, 1994.*

Originele eieren Original eggs	Toegevoegde eieren Additional eggs
46.2 x 37.6	48.2 x 36.1
48.8 x 38.5	48.4 x 35.7
46.6 x 37.6	47.0 x 35.5
47.8 x 38.4	
47.8 x 38.3	
48.9 x 38.1	